

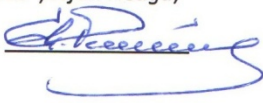

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Centrul de Excelență în Educație Artistică *Ștefan Neaga*

"Aprob"

Directorul Centrului de Excelență
în Educație Artistică *Ștefan Neaga*,
Dr. Gheorghe Perju

Curriculumul modular

F.07.O.026 Pianul VII

Specialitatea
21510 *Canto*

Calificarea
265213 *Artist vocalist*

Chișinău, 2017

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului *EuropeAid/133700/C/SER/MD/12*
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autor:

Cristina Stancov, grad didactic I, profesor, CEEA Ștefan Neaga

Aprobat de:

Consiliul metodic-științific al Centrului de Excelență în Educație Artistică Ștefan Neaga

"10 octombrie" 2017

Gheorghe Perju, Director

Recenzenți:

1. Victoria Lozovan, profesor, grad didactic superior, CEEA Ștefan Neaga
2. Iana Manoila, profesor, grad didactic unu, CEEA Ștefan Neaga

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	5
III. Competențele profesionale specifice modulului	5
IV. Administrarea modulului	5
V. Unitățile de învățare	5
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	6
VII. Studiu individual ghidat de profesor.....	7
VIII. Lucrările practice recomandate	7
IX. Sugestii metodologice	8
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	9
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	10
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	10

I. Preliminarii

Statutul Curriculumului. Curriculumul modular *Pianul VII* este un document normativ pentru pregătirea specialiștilor în domeniul de educație *Artă*, la specialitatea *Canto* în instituțiile de învățământ profesional tehnic post-secundar.

Curriculumul actual constituie reperul conceptual de pregătire profesională, care specifică finalitățile de învățare și descrie condițiile de formare a competențelor specifice pentru instruirea pianistică. Modulul *Pianul VII* face parte din componenta fundamentală ce se studiază în mod individual.

Funcțiile Curriculumului:

- act normativ al procesului de predare, învățare, evaluare și certificare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- reper pentru proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe competențe;
- competență de bază pentru elaborarea manualelor tipărite, manualelor electronice, ghidurilor metodologice, testelor de evaluare.

Beneficiarii Curriculumului:

- profesorii din instituția de învățământ profesional tehnic post-secundar;
- autorii de manuale și ghiduri metodologice;
- elevii care își fac studiile la specialitatea *Canto*;
- membrii comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere, a rezultatelor învățării.

Scopul acestui modul constă în formarea și dezvoltarea competențelor profesionale specifice bazate pe totalitatea de cunoștințe, abilități și atitudini antrenate, care la rândul său reprezintă baza culturii muzicale a elevului. De asemenea modulul contribuie la formarea și dezvoltarea competențelor profesionale generale de specialitate. Prin acest Curriculum se intenționează optimizarea și eficientizarea nivelului de pregătire a tinerilor artiști vocaliști oferindu-le posibilitatea însușirii instrumentului și a repertoriului pianistic.

Actualul Curriculum asigură procesului de predare-învățare-evaluare a modulului *Pianul VII* și este conceput astfel încât să permită profesorilor posibilitatea de a-și elabora o strategie eficientă de organizare a demersului educațional în vederea formării la elevi a unor competențe profesionale, abilități, atitudini corespunzătoare standardelor de specialitate și cerințelor pieței muncii din societatea contemporană.

Conținuturile modulului sunt orientate spre realizarea corelației între limbajul specific al muzicii pentru pian și interacțiunea de stiluri și epoci în diversele genuri ale muzicii naționale și universale. Conținuturile sunt reprezentate prin repertoriul muzical propus pentru interpretare instrumentală solo, în ansamblu și acompaniere.

Finalitățile modulului *Pianul VII* constituie identificarea și utilizarea corectă a cunoștințelor și abilităților obținute în perspectiva formării specialistului în domeniu cu calificarea de artist vocalist.

II. Motivația, utilitatea modului pentru dezvoltarea profesională

Instruirea pianistică se constituie ca o componentă importantă și un sprijin inevitabil pentru pregătirea muzicienilor de diferite specialități. Cunoașterea pianului este necesară pentru viitorii artiști vocaliști, fiindcă le asigură o bază de lucru și în același timp le lărgeste orizontul muzical. El trebuie privit ca o parte absolut necesară a educației pentru asigurarea unui profil muzical complet. Dintre toate instrumentele muzicale, pianul pare a fi cel mai potrivit mijloc pentru dezvoltarea culturii muzicale, întrucât caracterul său universal îi permite exteriorizarea oricărei invențiuni melodice, ritmice, armonice sau polifonice. Studiul pianului dezvoltă abilități nenumărate: muzicalitate, creativitate, responsabilitate, disciplină, coordonare mână-ochi, dar și o îmbunătățire semnificativă a memoriei. De asemenea, elevii învață să stăpânească corect tehnica pianistică, atât de necesară în abordarea unui repertoriu clasic, modern sau de entertainment. Modulul contribuie la dezvoltarea gustului estetic și la capacitatea de apreciere valorică a creațiilor muzicale studiate și interpretate.

Curriculumul modular *Pianul VII* reprezintă pentru profesor un instrument de lucru ce permite deplasarea accentului de pe acumulările sterile de cunoștințe, pe utilizarea acestora în practica muzical instrumentală, de pe caracterul informativ al pregătirii de specialitate, pe cel formativ, aplicativ, centrând procesul didactic pe elev și pe opțiunile sale.

III. Competențele profesionale specifice modului

- CS1. Demonstrarea capacității de a stăpâni câteva spații sonore în construcția muzical-polifonică.
- CS2. Valorificarea diverselor tipuri de tehnici pianistice.
- CS3. Interpretarea în ansamblu prin crearea în comun a unei imagini artistice unice.
- CS4. Relevarea conținutului imagistic al lucrării și pătrunderea în particularitățile de formă a acesteia.

IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite	
	Total	Contact direct				
		Prelegeri	Practică/ Seminar			
VII	30	-	15	15	Examen	1

V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
1. Polifonia		
UC1. Determinarea trăsăturilor specifice ale creațiilor de gen polifonic.	1.1. Particularitățile specifice ale polifoniei. 1.2. Genurile muzicii polifonice (sarabanda, invențiunea, ciaccona, passacaglia, fuga). 1.3. Analiza lucrării: - planul tonal; - forma; - motivul principal;	A1. Comentarea particularităților specifice ale polifoniei. A2. Denumirea genurilor muzicii polifonice. A3. Analiza creației de gen polifonic. A4. Demonstrarea capacității de a stăpâni câteva spații sonore. A5. Interpretarea la pian a fiecărei voci aparte cu caracterizarea ei din punct de vedere textual, semantic,

	- imitațiile; - dialogările dintre voci. 1.4. Modalități de conducere a vocilor în polifonie.	sintactic.
2. Tehnica pianistică		
UC2. Formarea și dezvoltarea capacității tehnice și interpretative instrumentale.	2.1. Game majore și minore; arpegii; octave; terțe; sexte; acorduri. 2.2. Exerciții pentru diversificarea modurilor de atac (staccato, legato); 2.3. Exerciții pentru diferențierea dinamică a sunetelor. 2.4. Genul de studiu-baza dezvoltării tehnicii pianistice.	A6. Interpretarea gamelor demonstrând egalitatea sunetelor în ritm și în intensitate. A7. Executarea gamelor cu accente din trei în trei, apoi din patru în patru sunete ș. a. m.d.cu scopul fortificării degetelor. A8. Exersarea tehnicii ample pentru diversificarea modurilor de atac (staccato, legato). A9. Interpretarea studiilor prin gradarea diferită a dinamicii. A10. Interpretarea studiilor în diferite tempouri.
3. Ansamblu instrumental		
UC3. Familiarizarea cu creații scrise pentru 4 mâini sau la 2 pian.	3.1. Particularitățile de interpretare în ansamblu. 3.2. Repartizarea partițiilor (primo și secondo) și rolul fiecăreia. 3.3. Exerciții de sincronizare a mișcărilor, pasajelor.	A11. Comentarea particularităților de interpretare în ansamblu. A12. Descifrarea separată a partiției. A13. Executarea simultană a pasajelor și a diverselor formule ritmice în tempou lent. A14. interpretarea în tempoul indicat ascultând partiția partenerului. A15. Demonstrarea abilității de a crea imaginea artistică integră în ansamblu.
4. Piesa muzicală		
UC4. Relevarea conținutului imagistic al lucrării și pătrunderea în particularitățile de formă a acesteia.	4.1. Planul analizei interpretative a imaginii muzicale. 4.2. Elementele principale ale muzicii și rolul lor în crearea imaginii muzicale. 4.3. Fraza muzicală –unitatea de bază a discursului muzical.	A16. Analiza interpretativă a imaginii muzicale. A17. Comentarea elementelor principale ale muzicii. A18. Demonstrarea capacităților de intonare cantilenă și inteligentă a melodiei. A19. Reproducerea corectă a sunetului ca mijloc de expresie pentru realizarea imaginii artistice. A20. Demonstrarea capacității de a mânui paleta culorilor dinamice, în procesul evidențierii detaliilor melodice importante.

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Total
			Prelegeri	Practică/ Seminar	
1.	Polifonia		-	4	4
2.	Tehnica pianistică			3	3

3.	Ansamblu instrumental		-	4	4
4.	Piesa muzicală		-	4	4
	Total	30	-	15	15

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Polifonia			
1.1. Memorizarea creației polifonice. 1.2. Lucrul asupra fiecărei voci separat. 1.3. Interpretarea unor perechi de voci (soprano-bas, soprano-tenor, bas-tenor ș.a.m.d.), evidențiind individualitatea caracterului melodic-tematic.	Creația polifonică.	Demonstrarea Verificarea	Săptămâna 1-4-a
2. Tehnica pianistică			
2.1. Dezvoltarea rezistenței și forței degetelor. 2.2. Aplicarea diverselor modalități de atac pentru fortificarea degetelor.	Exerciții cu game, arpegii, acorduri de 3 sunete, gama cromatică.	Demonstrarea Verificarea	Săptămâna a 5-7-a
3. Ansamblu instrumental			
3.1. Formarea deprinderilor de interpretare în ansamblu. 3.2. Executarea simultană a pasajelor și a diverselor formule ritmice în tempo lent. 3.3. Dezvoltarea simțului de partener în interpretarea în ansamblu.	Exerciții de sincronizare.	Demonstrarea Verificarea	Săptămâna a 8-11-a
4. Piesa muzicală			
4.1. Aplicarea a mai multor diferențe de tușeu în scopul obținerii unei sonorități nobile. 4.2. Interpretarea piesei atât integral cât și pe părți, secvențe, fraze. 4.3. Aplicarea corectă a pedalei.	Exerciții de antrenare.	Demonstrarea Verificarea	Săptămâna a 12-15-a

VIII. Lucrările practice recomandate

- Game majore și minore:** în două – patru octave (2-3 semne); în octavă (în mișcare directă și opusă); gama cromatică (în mișcare directă); arpegii: lungi (mișcare directă), scurte; acorduri (3 sunete).
- Exerciții pentru începători:** Hanon, C. Czerny.
- Creații de factură polifonică:** menuete, preludii, sarabande, canon-uri, arii, fugi, fughete, invențiuni, suite.
- Creații de formă amplă:** variațiuni, sonatine, rondo-uri, sonate.
- Studii cu diverse dificultăți tehnice ale compozitorilor:** A. Ghedike, K. Czerny, A. Schitte, E. Gnesina, F. Lecuppe, A. Lemuan, A. Leșgorn, I. Cramer, M. Moszkowski.
- Piese cu caracter diferit din repertoriul universal al compozitorilor:** A. Greceaninov, P. Ceaikovski, R. Schumann, E. Grieg, F. Mendelssohn-Bartholdy, A. Khachaturian, F. Chopin.

7. **Piese cu caracter diferit din repertoriul autohton al compozitorilor:** V. Rotaru, S. Lobel, S. Shapiro, Gh. Neaga, E. Doga, Z. Tkaci, O. Negruța.
8. **Ansambluri pentru 4 mâini sau la 2 piane ale compozitorilor:** A. Borodin, D. Kabalevski, A. Khachaturian, P. Ceaikovski, C. M. Weber, M. Glinca, R. Glier, G. Bizet, A. Dvorjac.

Notă:

Deoarece repertoriul pianistic este vast, se pot selecta creații de valoare ale altor compozitori, care să contribuie la dezvoltarea muzicală și tehnică a elevului.

IX. Sugestii metodologice

Realizarea procesului educativ se efectuează în baza orelor individuale. Pe de o parte, forma individuală a lecțiilor ușurează învățământul prin contactul direct dintre profesor și elev, dar pe de alta parte, mărește responsabilitatea celui dintâi. Profesorul trebuie să varieze și să adapteze conținutul și metodele lecției în dependență de posibilitățile și gradul de avansare în învățământ al fiecărui elev în parte.

Lecția de pian se bazează pe anumite principii călăuzitoare general-didactice și trasează anumite obiective de care profesorul trebuie să țină cont în munca sa. Principiile generale didactice sunt cele care stau la baza oricărei activități de acest fel. Profesorul trebuie să țină cont de capacitatea firească de asimilare a elevilor și de dezvoltarea ei treptată. Să se îmbine neconținut și armonios explicația cu aplicația; să nu se recurgă doar la teorie fără exerciții. Predarea nu trebuie să fie grăbită; să se lase timp necesar pentru fixarea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor – componentele cognitiv-formativ-aplicative ale procesului de învățământ. Cunoștințele, priceperile și deprinderile acumulate, formate de către elevi trebuie mereu verificate și consolidate prin recapitulări. Recapitularea să nu fie însă predarea din nou, în același mod, a materialului lucrat mai înainte, ci prezentat de fiecare dată sub un aspect nou, cu procedee variate.

Specificul disciplinei prevede studierea repertoriului interpretativ-instrumental, care cuprinde creații muzicale din diferite epoci, stiluri, curente, genuri, forme muzicale.

Repertoriul se alege după următorii descriptori:

1. Nivelul de complexitate tehnico-interpretativ;
2. Evoluția stilistică (cuprinde creațiile diferitor compozitori, epoci, stiluri, curente, genuri, forme muzicale);
3. Manifestarea inițiativei în susținerea propriilor opinii estetice.

Modulele *Pianul I* și *Pianul II* constau din așa elemente ca: poziția corectă a corpului și mâinilor la instrument, precum și însușirea notației muzicale. Este o etapă importantă în studierea pianului. După această etapă se trece la următorul pas care ne formează deprinderi de posedare a pianului. Aici se pune accent pe emisia sonoră și libertatea aparatului pianistic. Aceste deprinderi vor domina pe parcursul întregului proces de studii. La aceasta etapă se vor mai studia modalitățile de atac pianistic: staccato, legato, non legato, marcato. Repertoriu va cuprinde piese cu diferite modalități de atac pianistic și variate după caracter.

Modulele *Pianul III* și *Pianul IV* reprezintă repertoriul pianistic clasic unde se studiază creații de factură polifonică și creații de formă amplă. Paralel are loc formarea deprinderilor pedalizării

corecte precum și lucrul asupra digitației. Aceste deprinderi se axează pe aplicarea corectă a pedalei în studiul pianului și coordonarea ei cu auzul conform caracterului și stilului creației, iar digitația trebuie privită ca un mijloc menit să ușureze redarea cât mai fidelă a intențiilor compozitorului. Printre creațiile de factură polifonică pot face parte Albume, Preludiile mici, diverse sarabande, arii, menuete ș.a., iar printre creațiile de formă amplă pot fi la început piese mici, având în general forma de lied, apoi teme cu variațiuni ușoare, sonatine, rondo-uri, sonate ș. a.

Modulele *Pianul V* și *Pianul VI* reprezintă repertoriul pianistic autohton unde se studiază creații ale compozitorilor autohtoni. Aceste module prevăd studierea în continuare a repertoriului clasic însă îmbogățindu-l cu diverse creații ale compozitorilor moldoveni. La această etapă elementul principal este interpretarea lucrărilor abordate nuanțat, cu sensibilitate și expresivitate, precum și dezvoltarea tehnicii pianistice ce implică în sine studii, game, arpegii, octave, terțe, sexte, acorduri. Repertoriul va conține atât creații polifonice, creații de formă amplă, cât și piese din repertoriul compozitorilor moldoveni sau studii cu dificultăți tipice.

Modulul *Pianul VII* reprezintă etapa unde se pune accent pe interpretarea creativă a lucrării, coordonând mijloacele de expresivitate muzicală, precum și pe interpretarea în ansamblu, creând imaginea artistică integră. Deja la această etapă elevul este capabil să interpretează creații de diverse genuri și caracter.

Pentru realizarea procesului de predare-învățare se recomandă utilizarea următoarelor metode:

Metode verbale:

- Expunerea;
- Conversația;
- Documentarea independentă a elevului.

Metode intuitive :

- Observarea individuală – dirijată;
- Demonstrarea;
- Modelarea.

Metode active:

- Exercițiul;
- Algoritmizarea;
- Euristică;
- Integrarea în practica artistică

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Evaluarea este activitatea comună a profesorului și a elevului (autoevaluare) în cadrul căreia se închide circuitul predare-învățare. Profesorul obține pe calea feed-back-ului informații privitoare la rezultatele activității de învățare (cunoștințe asimilate, competențe formate) și reglează activitatea următoare în raport cu aceste informații. Informațiile sunt baza pentru emiterea aprecierilor, estimarea situației actuale sau prognoze ale rezultatelor viitoare. Evaluarea are loc în formă de examen care se desfășoară la finele fiecărui semestru.

Pentru elevii cu un nivel mediu de pregătire programul de examen va conține:

1. Creație de factură polifonică;
2. Creație de formă amplă/Ansamblu la 4 mâini sau la 2 piano;
3. Piesă/Studiu.

La evaluarea competențelor profesionale se va ține cont de următoarele criterii de evaluare:

Criterii de evaluare:	Metode de evaluare:
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Fidelitatea redării textului muzical scris; ✓ Coerența discursului muzical și modul de redare a stilului și a caracterului creației muzicale; ✓ Nivelul de dezvoltare a deprinderilor tehnico-instrumentale; ✓ Originalitatea transmiterii mesajului creației muzicale. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Autoevaluarea; ✓ Observația sistematică; ✓ Evaluarea individuală; ✓ Testarea semestrială.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

1. Instrument muzical – pian;
2. Material didactic – partiturile muzicale, caiet de note, pix, creion;
3. Metronom;
4. CD-Player;
5. CD-uri;
6. Pereți îmbrăcați cu pânză pentru izolarea sunetului;
7. Scaune.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	Cernovodeanu, M. <i>Mica metodă de pian</i> . București: Editura muzicală, 1989. 50 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	8
2.	<i>Dicționar de termeni muzicali</i> . București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1984. 580 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	4
3.	<i>Crestomația repertoriului pedagogic pentru pian</i> (Alcăt. și red. N. Liubomudrova).	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	6
4.	<i>Pe aripi de cântec / Album pentru pianistii începători</i> (Selecție și îngrijire I. Stolear).	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	5
5.	Артоболевская, А. <i>Первая встреча с музыкой: Учебное пособие</i> . Москва: Советский композитор, 1989.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	7
6.	Răducanu, M. D. <i>Metodica studiului și predării pianului</i> . Iași, 1982.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	3
7.	Алексеев, А. <i>Методика обучения игре на фортепиано</i> . Москва, 1961.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	2
8.	<i>Фортепианная игра: 1-2 классы детской музыкальной школы</i> ; ред. А. Николаев. Москва: Музыка, 1987 г.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	17
9.	Кувшинников И., Соколов Ш. <i>Школа игры на фортепиано для I и II года обучения</i> . Москва: Музыка, 1964.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	6
10.	Гнесина Е. <i>Фортепианная азбука</i> . Москва: Советский композитор, 1972.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	4
11.	<i>Фортепиано, с 1 по 7 класс, учебный</i>	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	32

	<i>репертуар. Киев: Музична Украина.</i>		
12.	<i>Любомудрова Н., Сорокин К., Туманян А. Хрестоматия для фортепиано, с 1 по 4 класс. Москва: Музыка.</i>	<i>Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”</i>	16
13.	<i>Хрестоматия для фортепиано: Полифонические пьесы, Выпуск I и II. Москва: Музыка.</i>	<i>Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”</i>	8
14.	<i>Хрестоматия для фортепиано: Произведения крупной формы, учебный репертуар, ДМШ, Выпуск I и II. Москва: Музыка.</i>	<i>Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”</i>	10
15.	<i>Хрестоматия для фортепиано: Пьесы, учебный репертуар, ДМШ, Выпуск I, II, III. Москва: Музыка.</i>	<i>Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”</i>	20